

JULI - DECEMBER 2025

NIET-OPVANGBELEID

Dashboard

Tijdlijn en key events

JULI 2025 :

Het federaal parlement stemt voor het pakket aan 'crisismaatregelen'

Op 10 juli keurt het federaal parlement het pakket aan 'crisismaatregelen' goed. Deze maatregelen voorzien onder meer een aanpassing aan de Opvangwet van 2007.¹ Hierdoor kan Fedasil de opvang weigeren aan verzoekers die reeds internationale bescherming hebben in een andere EU-lidstaat, en aan begeleide minderjarigen die een eerste verzoek om internationale bescherming (IB) in eigen naam indienen, na weigering van de asielaanvraag van hun ouders.²

Myria en het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens (FIRM) luiden de alarmbel

Myria en het FIRM publiceren een rapport over de opvolging door België van het Camara v. België arrest, uitgesproken door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. In dit arrest stelde het Hof een schending van het recht op een effectief beroep vast. Volgens Myria en het FIRM "heeft België [niet alleen] zijn opvangbeheer niet verbeterd, maar [heeft] het nieuwe maatregelen aangekondigd en genomen waardoor de schendingen van de grondrechten van asielzoekers nog dreigen toe te nemen. De Belgische autoriteiten hebben trouwens duizenden rechterlijke beslissingen nog altijd niet uitgevoerd, en dat doelbewust".³

AUGUSTUS 2025 :

Een rode lijn is overschreden: gezinnen met kinderen belanden op straat

De wijziging van de Opvangwet treedt in werking op 2 augustus. Hierdoor kan Fedasil de opvang weigeren aan verzoekers die al IB hebben in een andere EU-lidstaat ("M-statuuat"). Hoewel rekening moet worden gehouden met individuele kwetsbaarheden en elke opvangweigering redelijk en proportioneel dient te zijn, instrueert de minister van Asiel & Migratie Fedasil om ook gezinnen met erg jonge kinderen op straat te zetten.⁴

SEPTEMBER 2025 :

Minister beveelt Fedasil om rechterlijke beslissingen te negeren

Verschillende gezinnen zonder opvang dienen een eenzijdig verzoekschrift in tegen Fedasil bij de arbeidsrechtbank van Brussel. De rechter vernietigt de beslissingen tot weigering van opvang en verplicht het Federale Agentschap om deze gezinnen opvang te verlenen. De minister van Asiel en Migratie geeft Fedasil echter de uitdrukkelijke instructie om deze rechterlijke beslissingen te negeren.⁵

¹Wet betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen, BS 7 mei 2007, https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/article.pl?language=nl&lg_txt=n&type=&sort=&numac_search=&cn_search=2007011252&caller=SUM&&view_numac=2007011252f

²EMN Belgium, 'Belgium publishes two new laws treating applications already processed elsewhere as subsequent and limiting reception aid', 23 juli 2025, <https://emnbelgium.be/nl/node/4856>

³Myria, 'Persbericht - Opvangcrisis', 18 september 2025, <https://www.myria.be/nl/publicaties/opvangcrisis-myria-en-het-federaal-instituut-voor-de-rechten-van-de-mens-waarschuwen-voor-achteruitgang-rechten>

⁴VRT NWS, 'Vluchtelingenwerk ziet in Brussel gezinnen met kinderen op straat slapen door nieuwe opvangregels', 14 augustus 2025, <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2025/08/14/vluchtelingenwerk-meldt-gezinnen-met-jonge-kinderen-op-straat-do/>

⁵RTBF, 'Des familles de demandeurs d'asile dorment à nouveau dans les rues de Bruxelles', 20 augustus 2025, <https://www.rtbf.be/article/des-familles-de-demandeurs-d-asile-dorment-a-nouveau-dans-les-rues-de-bruxelles-11589145>

Samusocial trekt aan de alarmbel: de organisatie kan geen slaappleats geven aan moeders met jonge kinderen

Sinds de inwerkingtreding van de wijziging aan de Opvangwet in augustus, moest Samusocial al bijna 400 gezinnen – in totaal 1.500 personen – opvang weigeren. De organisatie ziet een duidelijke link met het verstrengde opvangbeleid.⁶ Tegelijkertijd besliste de federale regering om via het ‘Koudeplan’ geen financiering meer vrij te maken voor de winteropvang van dak- en thuislozen in de vijf grootste steden van het land. Hierdoor valt per stad €65.000 aan financiering weg.⁷

De Raad van Europa maakt zich zorgen over de situatie in België

Het Comité van Ministers van de Raad van Europa, dat toezicht houdt op de uitvoering van het arrest Camara van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, maakt zich zorgen over de voortdurende vermindering van het aantal opvangplaatsen en de door de federale regering aangekondigde begrotingsmaatregelen. In een nieuwe beslissing roept het de Belgische autoriteiten op om: “... zo snel mogelijk alle mogelijke middelen in te zetten om de opvangcrisis duurzaam op te lossen en zo alle rechterlijke beslissingen te kunnen uitvoeren, en daartoe een toereikend budget en een duidelijk tijdschema vast te stellen”.⁸

OKTOBER 2025 :

Brief van de rechterlijke macht aan de minister van Asiel & Migratie

Het Hof van Cassatie, het College van procureurs-generaal en het College van de hoven en rechtbanken publiceren een open brief getiteld “Rechterlijke uitspraken zijn bindend – ook voor ministers”⁹. In een zeldzaam communiqué reageert de rechterlijke macht scherp op de verontrustende uitspraken van de minister van Asiel en Migratie. Ze geeft namelijk aan dat zij de dwangsommen niet zal betalen en ze weigert zich te houden aan de beslissingen van de rechters op het gebied van opvang. De rechterlijke macht stelt dat “de uitspraken van minister Van Bossuyt symptomatisch [zijn] voor een verontrustende evolutie waarin een lid van de uitvoerende macht zich boven de wet meent te kunnen plaatsen. Dit is in strijd met de beginselen van een democratische rechtsstaat”.

Gezinnen dienen klacht in tegen de minister van Asiel en Migratie

Vier gezinnen van dakloze asielzoekers dienen een strafrechtelijke klacht in tegen de minister van Asiel en Migratie wegens onmenselijke en vernederende behandeling en het niet verlenen van hulp aan personen in nood. Ze bekritisieren de weigering van de minister om hen een opvangplaats toe te wijzen, ondanks de uitspraken met dwangsommen van de arbeidsrechtbank.¹⁰

De Brusselse Begijnhofkerk vangt tijdelijk enkele gezinnen op

Begin oktober lanceert de Brusselse Begijnhofkerk een politiek symbolische actie. Ze vangt tijdelijk drie gezinnen op die geen opvang kregen van Fedasil. Deze gezinnen ontvingen eerder een positieve beslissing in Griekenland, maar leefden er in totale ontbering. Na hun komst naar België zette Fedasil hen zonder meer op straat. Met deze actie wil de kerk het onmenselijke beleid aanklagen en aantonen dat het onze menselijke plicht is om deze gezinnen op te vangen.¹¹

⁶ Samusocial, ‘Een alarmerend keerpunt: Samusocial moet opvang weigeren aan vrouwen, slachtoffers van partnergeweld, met kinderen’, 9 september 2025, <https://samusocial.be/een-alarmerend-keerpunt-samusocial-moet-opvang-weigeren-aan-vrouwen-slachtoffers-van-partnergeweld-met-kinderen/>.

⁷ DeMorgen, ‘Dit is echt een koude beslissing: kritiek op Van Bossuyt nu steun voor extra bedden opvang in winter verdwijnt’, 22 september 2025, <https://www.demorgen.be/nieuws/dit-is-echt-een-koude-beslissing-kritiek-op-van-bossuyt-nu-steun-voor-extra-bedden-opvang-in-winter-verdwijnt-b7b16d58/>.

⁸ Comité van Ministers, ‘H46-6 Camara c. Belgique (Requête n° 49255/22), 17 september 2025, <https://search.coe.int/cm/fre?i=0912594880282efa>.

⁹ College van procureurs-generaal, College van de hoven en rechtbanken en het Hof van Cassatie, ‘Rechterlijke uitspraken zijn bindend – ook voor ministers’, 1 oktober 2025, https://www.tribunaux-rechtbanken.be/sites/default/files/media/news/files/persbericht-rechterlijke-macht-1-oktober-2025_1.pdf.

¹⁰ Bruzz, ‘Vier gezinnen die op straat slapen in Brussel klagen minister Van Bossuyt aan’, 2 oktober 2025, <https://www.bruzz.be/actua/samenleving/vier-gezinnen-die-op-brusselse-straten-slapen-klagen-minister-van-bossuyt-aan>.

¹¹ House of Compassion ‘Geen Kinderen op straat. Punt!’, geraadpleegd op 24 februari 2026, <https://www.houseofcompassion.be/geen-kinderen-op-straat-punt-2/>.

Helpt van de Fedasil-opvangcentra voldoet niet aan eigen kwaliteitsnormen

Uit onderzoek van het Vlaams Kinderrechtencommissariaat blijkt dat de helft van de Fedasil-opvangcentra niet voldoet aan de eigen kwaliteitsnormen.¹² Veiligheid, hygiëne en privacy zijn er ondermaats en mensenwaardig. Ook Odisee Hogeschool komt na vijf jaar onderzoek tot gelijkaardige conclusies. Volgens Odisee kan de veiligheid van kinderen op emotioneel, fysiek en seksueel vlak niet worden gegarandeerd.¹³

Fedasil verleent alsnog opvang aan gezinnen met een rechterlijke uitspraak

Fedasil biedt uiteindelijk toch opvang aan gezinnen die een veroordeling van de arbeidsrechtbank verkregen. Zij ontvangen een uitnodiging voor een plaats in het Dublincentrum in Zaventem.¹⁴ Hoewel dit een stap vooruit is, vormt dit centrum gefocust op terugkeer geen geschikte omgeving voor gezinnen met jonge kinderen.

Getroffen gezinnen dienen een schorsingsberoep in bij het Grondwettelijk Hof

Enkele getroffen gezinnen vechten de wijziging van de Opvangwet aan bij het Grondwettelijk Hof. Zij starten een schorsingsprocedure met de vraag om de wet op te schorten in afwachting van een uitspraak over de grondwettigheid. Het Hof zal zich hierover in het voorjaar van 2026 uitspreken. Tegelijkertijd dienen organisaties die opkomen voor de rechten van mensen op de vlucht en humanitaire organisaties een beroep in bij het Grondwettelijk Hof om deze restrictieve wijzigingen in de opvangwet ongedaan te maken.¹⁵

DECEMBER 2025 :

De wachtlijst en de opvangweigeringen

Op 1 december stonden 1.759 personen op de wachtlijst voor een opvangplaats (alleenstaande mannen).¹⁶ Tussen augustus en half november weigerde Fedasil bovendien de opvang aan 249 asielzoekers met een "M-status", waaronder gezinnen en alleenstaande vrouwen en mannen.¹⁷

©Pavel Danilyuk

¹² Kinderrechtencommissariaat, 'Kinderen leven steeds vaker zonder de nodige basisveiligheid', 20 november 2025, <https://www.kinderrechten.be/sites/default/files/2025-11/20251120%20PB%20Kinderen%20leven%20steeds%20vaker%20zonder%20de%20nodige%20basisveiligheid%20def.pdf>, p. 2.

¹³ De Standaard, 'Katja Fournier onderzocht vijf jaar lang de leefomgeving in asielcentra: opvangcentra verergeren de trauma's van asielzoekers', 11 december 2025, <https://www.standaard.be/binnenland/katja-fournier-onderzocht-vijf-jaar-lang-de-leefomgeving-in-asielcentra-opvangcentra-verergeren-de-traumas-van-asielzoekers/112470176.html>.

¹⁴ Fedasil, 'Contactvergadering Internationale Bescherming Myria', 19 november 2025, https://www.myria.be/files/20251119_PV_r%C3%A9union_contact_PI_-_contactvergadering_IB.pdf, p. 45.

¹⁵ Belgisch staatsblad, 2025009609, 30 december 2025, https://www.ejustice.just.fgov.be/cgj/article.pl?language=nl&sum_date=2025-12-30&lg_txt=n&numac_search=2025009609.

¹⁶ Fedasil, 'Réseau d'accueil pour demandeurs d'asile en Belgique - au 01.12.2025', geraadpleegd op 24 februari 2026, <https://www.fedasil.be/sites/default/files/content/download/files/reseau%20accueil%20Fedasil%2020251201.pdf>.

¹⁷ Fedasil, 'Contactvergadering Internationale Bescherming Myria', 19 november 2025, https://www.myria.be/files/20251119_PV_r%C3%A9union_contact_PI_-_contactvergadering_IB.pdf, p. 45.

Plaatsen in lokale opvanginitiatieven (LOI's) en opvangcentra op sites van defensie sluiten al massaal de deuren

Het aantal LOI-plaatsen gaat fors naar beneden. Hoewel het aantal verzoeken om internationale bescherming nog relatief hoog ligt, nemen lokale besturen de vlucht vooruit en sluiten ze goed draaiende LOI's. Enerzijds is dit een gevolg van het schrappen van de federale premie voor lokale besturen met zo'n LOI.¹⁸ Anderzijds lijkt dit een voorafname te zijn op het afbouwplan van de federale regering. Hiermee wil Arizona het aantal opvangplaatsen 'drastisch verminderen', en hierbij prioritair de LOI's doen verdwijnen. Daarnaast besliste de regering om alle opvangcentra op sites van defensie te sluiten, zodat het leger deze terreinen opnieuw in gebruik kan nemen. Dit alles in een context waarin er een voortdurende tekort is aan opvangplaatsen en het moeilijk is om gekwalificeerd personeel te vinden.

UNHCR roept België op tot actie

In een opiniestuk in Le Soir hekelt de vertegenwoordiger van UNHCR in België en bij de Europese instellingen de situatie van asielzoekers in België en roept hij België op om politiek leiderschap te tonen. Hij stelt: *"De manier waarop we omgaan met mensen die op zoek zijn naar veiligheid zegt veel over het soort samenleving dat we willen opbouwen, voor onszelf en voor toekomstige generaties. Mensen die zijn gevlucht voor gewapend geweld of vervolging op straat laten staan is geen optie."*¹⁹

©Tatiana Syvorou/MSF

¹⁸ EMN Belgium, 'The Minister for Asylum and Migration, Anneleen Van Bossuyt, ends the subsidies for the new Local Reception Initiatives', 18 maart 2025, <https://emnbelgium.be/nl/node/4768>.

¹⁹ Jean-Nicolas Beuze, 'Crise de l'accueil: qu'ai-je ressenti ? De l'injustice', 19 december 2025, <https://www.lesoir.be/717901/article/2025-12-19/crise-de-laccueil-quai-je-ressenti-de-linjustice>.

Het niet-opvangbeleid zette zich de voorbije maanden onverminderd voort en overschreed een rode lijn.

Eenzijds normaliseert de regering dit beleid en wekt de minister van Asiel en Migratie de indruk dat de situatie onder controle is. Zo doet ze uitschijnen alsof 'er niemand op straat hoeft te slapen'. De wachtlijst voor opvang zit namelijk al een tijd onder 2.000 personen, en de federale regering cofinanciert met het Brussels Gewest 2.000 plaatsen in het Brusselse dak- en thuislozenennetwerk. Deze 'Brussels Deal', uitgevoerd door humanitaire ngo's, zou er volgens de minister voor zorgen dat iedereen op de wachtlijst een dak boven het hoofd heeft. Dit klopt niet, aangezien de plaatsen in de Brussels Deal niet voorbehouden zijn voor verzoekers om IB. Deze plaatsen zijn onvoorwaardelijk, en dus toegankelijk voor iedereen in nood. Bovendien is er geen automatische doorverwijzing van Fedasil naar de Brussels Deal plaatsen. Dit betekent dat een verzoeker op de wachtlijst op zichzelf aangewezen is, en op straat belandt als die zelf geen oplossing kan vinden. Tot slot is het vaste Europese rechtspraak dat Fedasil haar opvangverantwoordelijkheid niet mag afwentelen op ngo's en andere middenveldorganisaties.²⁰

Anderzijds keurt de regering nieuwe opvangwetgeving goed die verder gaat dan de vorige regering. Fedasil past deze wetgeving dan weer bijzonder streng toe. De gevolgen zijn meteen voelbaar voor humanitaire organisaties in Brussel. Sinds de zomer slapen niet enkel alleenstaande mannen op straat, maar ook meer kwetsbare groepen zoals alleenstaande vrouwen en gezinnen met kinderen. Nog nooit was de vraag naar slaapplekken voor gezinnen met zeer jonge kinderen zo groot. Dit nieuwe opvangbeleid werd al snel veroordeeld door arbeidsrechtbanken. Aanvankelijk verklaarde de minister dat Fedasil deze uitspraken moest negeren, wat tot een scherpe open brief van de rechterlijke macht leidde. Hoe langer het niet-opvang beleid duurt, hoe groter de spanning tussen de uitvoerende en de rechterlijke macht.

FEDASIL PAST DE NIEUWE OPVANGWET GEBREKKIG TOE ONDANKS DUIDELIJKE UITSPRAKEN VAN DE ARBEIDSRECHTBANK

Begin augustus treedt een wijziging aan de Opvangwet in werking. Als een gevolg hiervan kan Fedasil de opvang weigeren aan twee nieuwe categorieën verzoekers om IB. Langs de ene kant kan het Agentschap de opvang weigeren aan verzoekers om IB die al een beschermingsstatus kregen in een andere Europese lidstaat (M-status). Langs de andere kant kan het de opvang weigeren aan gezinnen waarvan de minderjarige kinderen een eerste verzoek om IB in eigen naam indienen na een finale negatieve beslissing voor de ouders. Hoewel Fedasil elke opvangweigering individueel moet motiveren, rekening houdend met de kwetsbaarheden van de betrokken personen, past het Agentschap deze nieuwe wetgeving streng toe. Nog geen 20% van de verzoekers met een M-status kregen toegang tot de opvang omdat ze specifieke kwetsbaarheden vertoonden.²¹ Ook gezinnen met kinderen jonger dan drie jaar belanden op straat en worden volgens deze logica niet als voldoende kwetsbaar beschouwd.

In september vernietigt de Franstalige Arbeidsrechtbank van Brussel meerdere opvangweigeringen. De rechtbank oordeelt dat Fedasil onvoldoende rekening hield met de individuele situatie en kwetsbaarheden en niet aantoonde hoe de menselijke waardigheid wordt gegarandeerd. Met andere woorden: Fedasil past de nieuwe wetgeving slecht toe en moet de weigeringsbeslissingen

²⁰ HvJ 12 november 2019, C-233/18, ECLI:EU:C:2019:956, 'Haqbin', §49 - §50.

²¹ Fedasil, 'Contactvergadering Internationale Bescherming Myria', 19 november 2025, https://www.myria.be/files/20251119_PV_r%C3%A9union_contact_PI_-_contactvergadering_IB.pdf, p. 45.

beter motiveren. De minister van Asiel en Migratie geeft Fedasil vervolgens de expliciete instructie om deze veroordelingen te negeren.²² Ze stelt verder dat het een keuze zou zijn van de betrokken gezinnen zelf dat zij op straat verblijven.²³ Deze redenering legt de verantwoordelijkheid voor dak- en thuisloosheid bij de slachtoffers van politieke keuzes. De Arizona-regering kiest er namelijk voor om verschillende categorieën verzoekers om IB zonder meer op straat te zetten, zonder de grondoorzaken van de situatie aan te pakken. In dit geval is het falende Griekse beleid voor erkende vluchtelingen de voornaamste reden waarom deze mensen ondanks hun bescherming in Griekenland toch nog verder reizen naar België²⁴.

Na verschillende bezorgde signalen vanuit de rechterlijke macht, besluit de minister van Asiel en Migratie eind november om deze rechterlijke uitspraken dan toch te respecteren.²⁵ De getroffen gezinnen krijgen een uitnodiging voor een opvangplaats in het Dublin centrum in Zaventem. Hoewel dit een regulier open centrum is, lijkt de achterliggende boodschap bij de toewijzing van deze plaats duidelijk: "Deze gezinnen zijn hier niet welkom". Nochtans hebben zij het recht om opnieuw een verzoek om IB in te dienen en om aan te tonen dat de bescherming in het andere land niet effectief is. Hen tijdens deze procedure een basisrecht ontzeggen is zinloos. Meer nog, een kwaliteitsvolle asielpcedure begint bij toegang tot opvang.

ZOLANG DE WACHTLIJST VOOR OPVANG BESTAAT, SCHENDT BELGIË HET RECHT OP OPVANG

De aandacht ging in deze periode vooral naar gezinnen met kinderen, maar alleenstaande mannen krijgen tot vandaag nog steeds geen opvang op de dag van hun verzoek. Zij krijgen de boodschap dat er een tekort is aan opvangplaatsen, en dat ze zich kunnen inschrijven op een wachtlijst voor opvang. Sinds de inwerkingtreding van de wijzigingen in de Opvangwet hebben alleenstaande mannen met een 'M-status' geen toegang meer tot de wachtlijst of worden ze van die lijst verwijderd als ze daarop stonden. Dit heeft tot gevolg dat de wachtlijst korter wordt, maar betekent niet dat er minder mensen opvang nodig hebben. Op 1 december 2025 stonden er 1.759 personen op deze wachtlijst. Zodra er een plaats vrijkomt, worden verzoekers per e-mail of via doorverwijzing door humanitaire organisaties (als ze het geluk hebben toegang te hebben gekregen tot een plaats) uitgenodigd om zich te melden bij een opvangplaats in het Fedasil-netwerk.

Tijdens deze wachtperiode zijn deze mannen op zichzelf aangewezen. Ze komen vaak terecht bij het dagcentrum van de Humanitaire Hub waar ze een plaats in het dak- en thuislozennetwerk vragen. Helaas kunnen organisaties zoals Samusocial, Belrefugees en Croix-Rouge niet altijd ingaan op hun hulpvraag.²⁶ Ook deze slaapplekken zijn beperkt en worden in de eerste instantie voorbehouden voor de meest kwetsbaren. Dit betekent dat er elke dag nog verzoekers om internationale bescherming op straat moeten slapen. Het blijft een plicht van de federale overheid om deze mensen een menswaardig bestaan te garanderen en hen een opvangplaats te verlenen. Verklaarden dat er "niemand op straat hoeft te slapen" is fout, en miskent de realiteit en de eigen politieke verantwoordelijkheid.

²² RTBF, 'A la demande de la ministre de l'Asile et de la Migration', Fedasil refuse l'hébergement à une famille malgré une décision de justice', 11 september 2025, <https://www.rtf.be/article/a-la-demande-de-la-ministre-de-l-asile-et-de-la-migration-fedasil-refuse-l-hebergement-a-une-famille-malgre-une-decision-de-justice-11599466>.

²³ DeMorgen, 'Minister van Asiel en Migratie Anneleen Van Bossuyt: 'Als je je door je emoties laat leiden, schiet het beleid alle kanten uit'', 5 september 2025, <https://www.demorgen.be/politiek/minister-van-asiel-en-migratie-anneleen-van-bossuyt-als-je-je-door-je-emoties-laat-leiden-schiet-het-beleid-alle-kanten-uit-babe216f/>.

²⁴ Refugee Support Aegean en Stiftung PRO ASYL, 'Recognised refugees 2025 – access to documents and socio-economic rights', maart 2025, https://rsaegean.org/wp-content/uploads/2025/04/RSA_BIP_Report_EN.pdf.

²⁵ VRT NWS, 'Rechterlijke macht bezorgd over uitspraken minister Van Bossuyt (N-VA): "Ondermijnt fundamentele van rechtsstaat en scheiding der machten"', 1 oktober 2025, <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2025/10/01/hoogste-rechtbanken-van-ons-land-bezorgd-over-recente-uitspraken/>.

²⁶ VRT NWS, 'Brusselse daklozenopvang Samusocial moet moeders weigeren', 9 september 2025, <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2025/09/09/samusocial-brussel-vrouwen-kinderen-weigeren-daklozenopvang/>.

Ondanks het hoge aantal mensen op de wachtlijst daalde het totale aantal opvangplaatsen in de tweede helft van 2025 gestaag. Begin 2025 telde het netwerk 36.205 plaatsen; op 1 december waren dat er nog 34.878. Deze daling is vooral het gevolg van de sluiting van LOI's. De Arizona-regering wil deze kleinschalige opvangplaatsen prioritair sluiten van zodra het aantal verzoeken om internationale bescherming structureel daalt. Sinds oktober 2025 ligt het aantal verzoeken effectief lager dan tijdens dezelfde periode in 2024.²⁷ Toch is het nog te vroeg om te spreken over een *structurele* daling.²⁸ Tijdens voorgaande periodes met een opvangtekort, leerden we dat het vroegtijdig sluiten van opvangplaatsen mee aan de basis lag van het tekort.²⁹ Toch lijken lokale besturen al de vlucht vooruit te nemen en sluiten ze op eigen initiatief hun lokale opvanginitiatieven. Dit lijkt een voorzetting van een oudere trend. In 2020 waren er nog 5.955 LOI-plaatsen tegenover 3.888 in 2025. Nochtans zou de federale regering lokale besturen kunnen aansporen om hun LOI's open te houden en op de lange termijn om te vormen naar kleinschalige opvangcentra voor kwetsbare verzoekers of naar transitiewoningen voor erkende vluchtelingen, zoals voorzien in het federaal regeerakkoord.

VERZOEKERS TOEGANG GEVEN TOT OPVANG IS GOEDKOPER OP FINANCIËEL EN MENSELIJK VLAK

Deze regering heeft er duidelijk voor gekozen om het niet-opvangbeleid aan te houden, en nieuwe groepen verzoekers ook op straat te zetten. Daarmee blijft de Belgische staat zijn internationale verplichtingen en de talrijke rechterlijke uitspraken (meer dan 16.000) negeren. Hiermee brengt ze de rechtsstaat meer en meer aan het wankelen.

Op het terrein veroorzaken deze keuzes grote schade: mensen starten hun asielprocedure met extra trauma en een zware achterstand. Deze schaduwkosten zijn moeilijk meetbaar, maar voor humanitaire organisaties en de getroffen mensen dagelijks voelbaar. Op lange termijn is het goedkoper, efficiënter en vooral menselijker om alle verzoekers toegang te geven tot kwaliteitsvolle opvang. België beschikt over de middelen en heeft de verplichting om dit waar te maken.

²⁷ CGVS, 'Asielstatistieken: overzicht 2025', 27 januari 2026, <https://www.cgvs.be/nl/actueel/asielstatistieken-overzicht-2025>.

²⁸ HLN, 'Aantal asielaanvragen in ons land daalt: één gebeurtenis lijkt grote invloed te hebben op de sterke terugval', 14 januari 2026, <https://www.hln.be/binnenland/aantal-asielaanvragen-in-ons-land-daalt-een-gebeurtenis-likt-grote-invloed-te-hebben-op-de-sterke-terugval-a8b4ccf1/>.

²⁹ CIRÉ, 'Crise de l'accueil des demandeur-euse-s d'asile – une histoire sans fin', december 2021, <https://www.cire.be/download/271/analyses-etudes/24459/crise-de-laccueil-des-demandeur-c2%b7euse-c2%b7s-dasile-une-histoire-sans-fin.pdf>.

OPVANGWET 12/01/2007 -

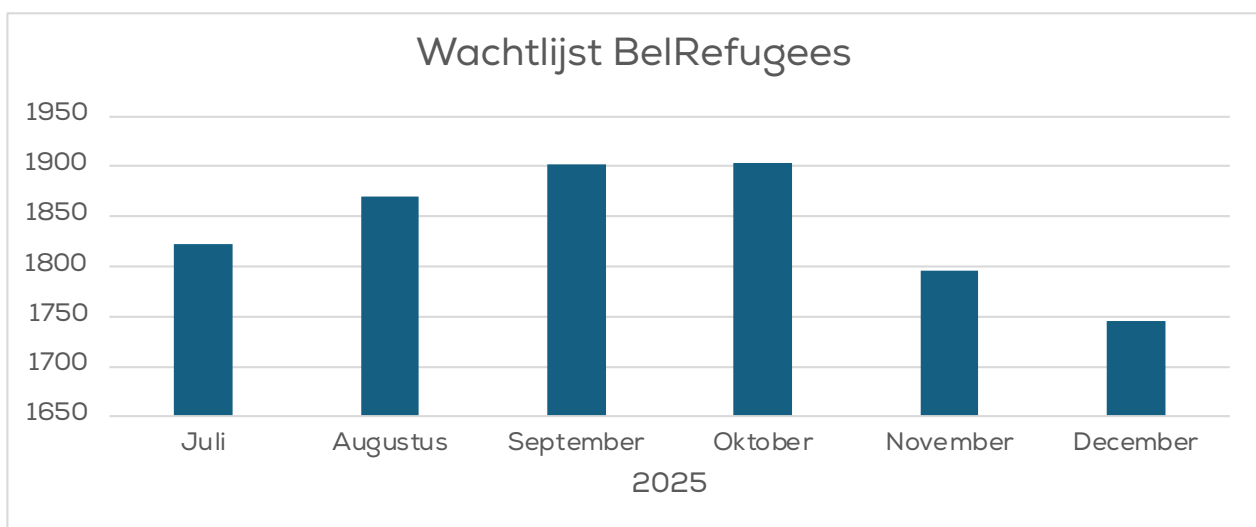
" Elke asielzoeker heeft recht op een opvang die hem in staat moet stellen om een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid. Onder opvang verstaat men de materiële hulp bestaande uit...

... Huisvesting, voeding en kleding ...

HUISVESTING

We stellen vast dat verzoekers om IB nog steeds gebruik maken van noodopvang, omdat ze geen toegang hebben tot het Fedasil opvangnetwerk. Tussen juli en december 2025 vertegenwoordigden verzoekers nog steeds 13 % van de 6.536 personen die in de noodopvangcentra van Samusocial werden opgevangen.³⁰ Hoewel deze centra een vangnet vormen voor asielzoekers die in een precaire situatie verkeren, blijven ze moeilijk toegankelijk door een gebrek aan voldoende plaats. In de laatste zes maanden van 2025 weigerde Samusocial gemiddeld 62% van de opvangaanvragen door alleenstaande mannen, ongeacht hun administratieve situatie.³¹ Voor gezinnen lag dit cijfer nog hoger, tussen juli en december 2025 loopt dit op tot gemiddeld 75% per maand.

Uit cijfers van Belrefugees blijkt dat 61% van de in totaal 6.252 opgevangen alleenstaande mannen een verzoek om IB indiende. Dit is een lichte daling van 3% ten opzichte van de eerste zes maanden van het jaar. Aangezien deze centra werken met een wachtlijst, op basis van inschrijving bij de Humanitaire Hub, is er geen sprake van "opvangweigeringen". De gemiddelde wachttijd voor een plaats in de noodopvang van Belrefugees bedroeg in de laatste zes maanden van het jaar 24 dagen voor mannen en 16 dagen voor vrouwen.

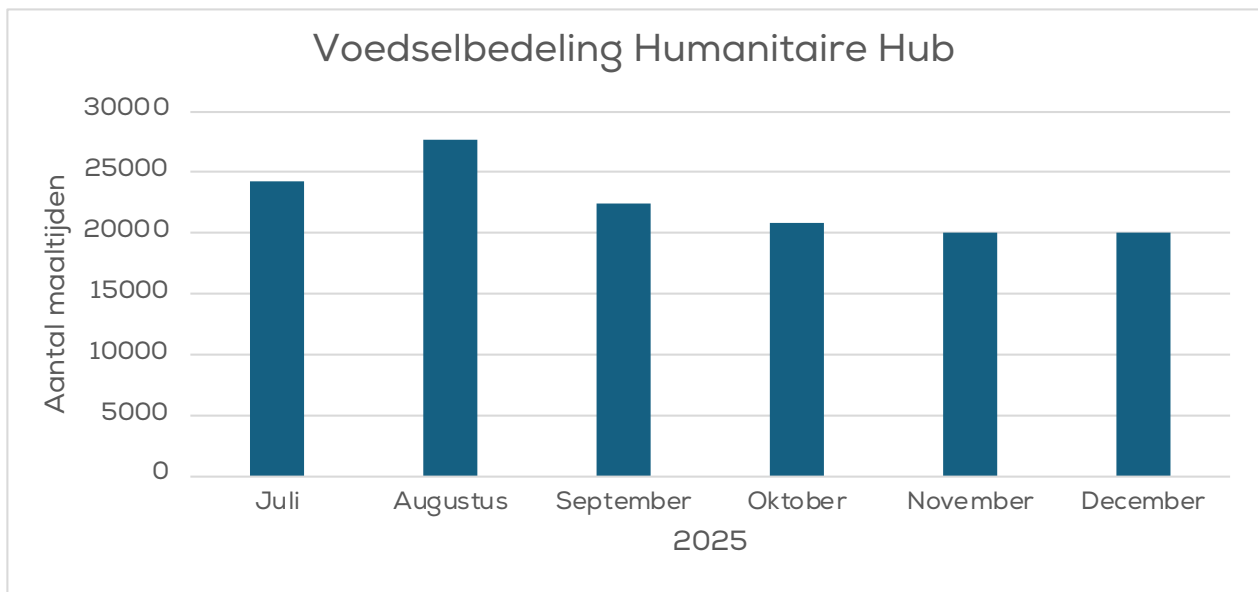
³⁰ Voor 35,8% van deze 6.536 is de verblijfsstatus ongekend.

³¹ Met een 'opvangaanvraag' bedoelen we een aanvraag voor een overnachting in een noodopvangcentrum. Eenzelfde persoon kan meerdere keren een overnachting aanvragen in dezelfde periode.

In haar centrum voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV) op doorreis vangt Belrefugees voornamelijk jongeren uit Eritrea en Ethiopië op. Van alle jongeren die tussen juli en december zijn opgevangen diende 21% uiteindelijk een verzoek in België in.

VOEDING EN KLEDING

Toegang tot kleding en voeding blijft een belangrijke nood voor mensen die internationale bescherming zoeken en in een precare situatie verkeren. Veel van de mensen die de Humanitaire Hub bezoeken, gaan naar de voedselbedeling en maken gebruik van de kledingbank. Tussen juli en december 2025 serveerde de Hub 135.000 maaltijden, voor gemiddeld 803 maaltijden per dag. Wat kleding betreft, werden in dezelfde periode 4.907 aanvragen ingediend door mannen en 1.375 door vrouwen. Respectievelijk 88% en 98% van hun aanvragen werden ingewilligd. Deze cijfers onderstrepen het belang van de vraag naar en het aanbod van deze diensten voor de mensen die er gebruik van maken.

... Medische, sociale en psychologische begeleiding...

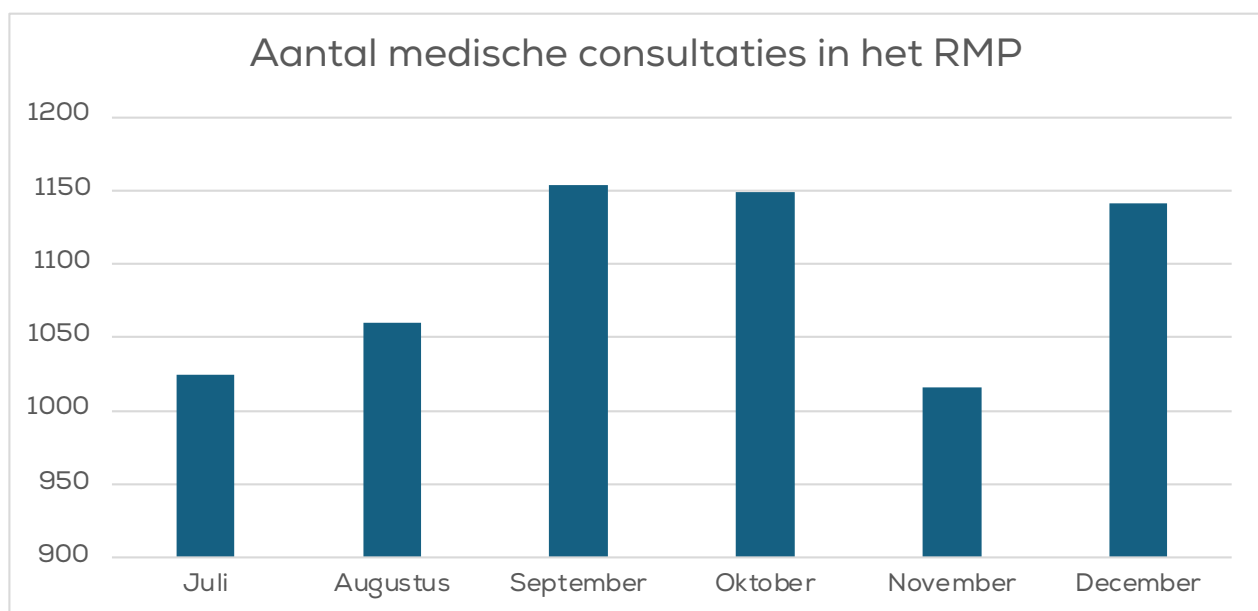
Dit niet-opvangbeleid heeft negatieve gevolgen voor de gezondheid van personen die IB verzoeken.

OVERBELASTING VAN DE DIENSTEN EN MOEILIJKE TOEGANG TOT GEZONDHEIDSZORG

Verzoekers zonder opvangplaats hebben moeilijker toegang tot gezondheidszorg. Door het niet-opvangbeleid hebben zij namelijk geen toegang tot medische, sociale en psychologische begeleiding via het medisch bureau van de Fedasil-centra. Zij moeten zich daarom wenden tot humanitaire organisaties zoals Refugee Medical Point (RMP), Artsen zonder Grenzen (AZG), de gezondheidsdienst van de Humanitaire Hub en de verschillende diensten van Dokters van de Wereld (MdM) om zich te kunnen laten behandelen.

Hoewel het RMP als taak heeft om gezondheidszorg te verlenen aan verzoekers, komt deze doelgroep bij andere projecten bovenop alle andere kwetsbare groepen in het Brussels Gewest. Bij het RMP is 92 % van de patiënten een verzoeker om IB en in de tweede helft van 2025 registreerde het RMP een aanzienlijke toename van het gebruik van hun diensten. In de noodopvang van Belrefugees, waar MdM actief is, is 74% van de mensen die medische hulp vragen een verzoeker.

In de Humanitaire Hub bedraagt dit 56% van de medische hulpvragen. Tijdens deze periode kon de Humanitaire Hub omwille van plaatsgebrek maar aan 85% van de hulpvragen tegemoet komen. Dit betekent dat 185 mensen medisch werden geweigerd, waarvan 74% verzoekers om IB waren. Het is belangrijk op te merken dat het aantal beschikbare medische consultaties in de Humanitaire Hub vanaf november 2025 halveerde, waardoor het aantal weigeringen sterk toenam. Deze daling van het aantal consultaties past in een logica van volledige stopzetting van de medische en psychosociale individuele consultaties in april 2026. Deze stopzetting is een rechtstreeks gevolg van de aanzienlijke besparingen op het niveau van de Humanitaire Hub. Naast de aangeboden consultaties is het gezondheidsteam 's middags aanwezig in het dagcentrum om mensen te benaderen en vragen over gezondheid te beantwoorden. Indien nodig, verwijst het team mensen door naar externe dienstverleners. De externe doorverwijzingen zijn als volgt verdeeld: 60% naar Athena voor mensen zonder toegang tot zorg, en 35% naar het RMP wanneer het gaat om verzoekers. Sinds december heeft Athena evenwel de deuren gesloten, wegens onvoldoende subsidies. Hierdoor zullen de aanvragen van verschillende doelgroepen nog meer worden geconcentreerd op steeds kleinere structuren en plaatsen.

Bovendien maakt het niet-opvangbeleid het vrijwel onmogelijk voor zorgverleners om de zorg voort te zetten. Het RMP en de gezondheidsdienst van de Humanitaire Hub proberen mensen die follow-up nodig hebben door te verwijzen naar medische centra. Dit werd aanzienlijk vergemakkelijkt door het Tooline1-project van MdM, dat een toolkit ontwikkelde zodat medische centra over alle middelen beschikken om verzoekers om IB te behandelen. Fedasil ontwikkelde daarnaast ook een tool om de facturering aan het Opvangagentschap te vereenvoudigen voor medische centra die dat willen. Ondanks deze inspanningen zijn de mogelijkheden beperkt door de overbelasting van het eerstelijnszorgnetwerk. Bovendien vereisen veel afspraken of medische onderzoeken voorafgaande administratieve stappen als verzoekers een terugbetaling door Fedasil willen. Hiervoor hebben ze namelijk een requisitorium nodig. Dit is een garantie voor de zorgverlener dat Fedasil de kosten dekt. Terwijl in een opvangcentrum terugbetalingen worden afgehandeld door het personeel van het centrum moeten verzoekers zonder opvang dit zelf zien te regelen. Dit bemoeilijkt voor hen de toegang tot gezondheidszorg nog meer en leidt vaak tot gemiste afspraken.

Bij AZG hebben veel medische consultaties betrekking op maatschappelijk werk en administratieve procedures. Daarom gaat 40% van hun infosessies over toegang tot gezondheidszorg en bevatten ze meer gedetailleerde uitleg over de stappen die nodig zijn om een Fedasil-requisitorium te verkrijgen. Dit weerspiegelt het grote gebrek aan informatie waarmee verzoekers worden geconfronteerd. Naar aanleiding van dezelfde bevindingen organiseerde MdM ook infosessies

over de toegang tot gezondheidszorg in de Humanitaire Hub. De toenemende complexiteit van de administratieve situaties van verzoekers (M-status, volgende verzoeker en andere juridische onzekerheden) vormt een belangrijke belemmering voor de zelfredzaamheid van patiënten en de continuïteit van de zorg.

Op het gebied van geestelijke gezondheidszorg bestaat 61% van de patiënten die bij de Hub op consultatie komen uit verzoekers om IB, en kan de dienst slechts aan de helft van de werkelijke vraag voldoen. Bij het RMP is 92% van de patiënten die psychologische consulten krijgen een verzoeker om IB. Bij de Hub telde het gezondheidsteam in de tweede helft van 2025 één psycholoog in plaats van twee zoals voorheen. Bij het RMP was er in november 2025 een daling van het aantal psychologische consultaties, omdat er in die periode slechts één psycholoog was in plaats van twee. Dit tekort aan psychologen in deze laagdrempelige diensten leidde tot een vermindering van het aanbod en tot periodes waarin mensen met psychische stoornissen geen psycholoog konden raadplegen. Om de geestelijke gezondheidszorg te versterken, werd in december uiteindelijk een derde persoon aangeworven bij het RMP, waardoor het team werd uitgebreid tot 2 VTE. AZG organiseerde individuele consultaties en groepssessies over thema's in verband met geestelijke gezondheid op hun verschillende interventielocaties. Dit zijn kraakpanden, informele kampen en NBMV-centra waar mensen worden opgevangen die zijn uitgesloten van het opvangnetwerk en die moeilijk toegang vinden tot gezondheidszorg. 12 % van de geholpen personen waren verzoekers, waarvan het merendeel in de zomer in Casa Tamam werd geholpen, voordat AZG haar activiteiten in dit centrum stopzette. Over het algemeen waarschuwen veel organisaties, zoals de Humanitaire Hub, MdM en AZG, voor de verslechtering van de geestelijke gezondheid van hun doelgroepen.

SLAPEN OP STRAAT: GEVOLGEN VOOR DE GEZONDHEID

Daarnaast heeft het leven op straat gevolgen voor de gezondheid. Huisvesting wordt algemeen erkend als de belangrijkste niet-medische factor voor de gezondheid.³² In de praktijk zien de teams van MdM dagelijks de verwoestende gevolgen van dakloosheid voor de gezondheid, zoals de verergering van psychische problemen als gevolg van het ontbreken van een veilige slaapplek, de moeilijkheid om medicijnen in te nemen wanneer men op straat leeft, enz.

Op medisch vlak houdt dakloosheid verband met een hogere prevalentie van infectieziekten gelinkt aan preciaire omstandigheden, zoals huidparasieten, hepatitis B en C, tuberculose en hiv.³³ In de Humanitaire Hub zijn de meeste aandoeningen die worden vastgesteld gerelateerd aan het leven op straat, slechte huisvesting of preciaire levensomstandigheden. Huidaandoeningen vertegenwoordigen 12% van de diagnoses en aandoeningen van de luchtwegen 8%. Daarnaast stelt de Hub diverse aandoeningen vast als gevolg van een gebrek aan toegang tot hygiëne en water. AZG deelt deze bevindingen. Bij hun projecten zijn huidaandoeningen, en meer bepaald schurft, een van de belangrijkste redenen voor consultaties. AZG verbeterde de algemene hygiëne op de locaties waar zij actief zijn door de organisatie van gezondheidsvoorlichtingssessies en donatie van hygiëneproducten. In de zomer van 2025 deed de Humanitaire Hub 41 doorverwijzingen vanwege een vermoeden van tuberculose, waarvan 15 gevallen werden bevestigd. Verschillende organisaties, zoals AZG en MdM, hebben gewaarschuwd voor deze stijging van het aantal gevallen. Besmettelijke ziekten, zoals tuberculose, komen vaker voor bij daklozen, omdat zij gedwongen zijn dicht bij elkaar te leven in ongeschikte ruimtes met onvoldoende ventilatie. De belangrijkste factoren die bijdragen aan deze kwetsbaarheid zijn onder meer ondervoeding, slechte hygiëne en een verzwakt immuunsysteem. Door het Belgische niet-opvangbeleid hebben niet alle verzoekers om IB toegang tot medische onderzoeken, waaronder vaccinaties en tuberculose-screening. Voorheen ondergingen deze mensen systematisch een medisch onderzoek door Fedasil nadat ze hun verzoek

³² World Health Organization, 'WHO Housing and health guidelines', 23 november 2018, <https://www.who.int/publications/i/item/9789241550376>.

³³ The Lancet Public Health, 'Homelessness in Europe: Time to act', 2023 Volume 8 (Issue 10), p. 743.

om IB bij de Dienst Vreemdelingenzaken hadden ingediend. Door de systematische weigering van opvangplaatsen worden verzoekers zonder opvang niet meer automatisch doorverwezen naar de medische dispatching. Waardige huisvestingsomstandigheden zijn nochtans een belangrijke bepalende factor voor de gezondheid. Het ontbreken van geschikte huisvestingsoplossingen verhoogt het risico op blootstelling aan en besmetting met deze ziekten aanzienlijk.

Op psychologisch vlak wijzen talrijke onderzoeken op een wederzijdse invloed tussen dakloosheid en geestelijke gezondheid.³⁴ Verschillende epidemiologische studies tonen aan dat depressie, suïcidale gedachten, traumatische symptomen en drugsgebruik vaker voorkomen bij daklozen dan bij mensen met een vaste woonplaats.³⁵ Niet alleen verergeren geestelijke gezondheidsproblemen door een gebrek aan toegang tot zorg, maar deze preciaire levensomstandigheden leiden ook tot het ontstaan van nieuwe aandoeningen. Eind 2025 organiseerde de Humanitaire Hub focusgroepen over geestelijke gezondheid. Verschillende deelnemers wezen met name op het gevoel van onveiligheid dat het leven op straat met zich meebrengt en de frequente diefstallen waardoor het onmogelijk is om je spullen ergens achter te laten. Het gebrek aan onderdak, bescherming, de onzekerheid over de asielpprocedure, de teleurstelling over hun levensomstandigheden en het piekeren worden door verschillende deelnemers genoemd als belangrijkste bronnen van stress en vermoeidheid. Ze geven ook aan dat verschillende factoren kunnen leiden tot ernstige psychische aandoeningen of verslaving aan drugs en alcohol.

Vrijwel alle deelnemers noemen toegang tot huisvesting als een van de zaken die hen psychologisch zouden helpen. De ondervraagden benadrukken dat psychologische ondersteuning gepaard moet gaan met praktische hulp, zoals hulp bij het zoeken naar huisvesting. Bij AZG zijn de meest voorkomende symptomen bij verzoekers om IB die individuele psychologische consulten krijgen, gerelateerd aan stress en trauma's. Dit komt overeen met de cijfers van MdM. Het CASO (Centre d'accès aux soins et d'orientation permanent) van MdM volgt mensen op het vlak van geestelijke gezondheid, en bij minstens 48% van hen stelt het een depressie of angststoornis vast. Zowel MSF als MdM maken melding van psychoses en drugsgebruik.

... De toegang tot rechtshulp”.

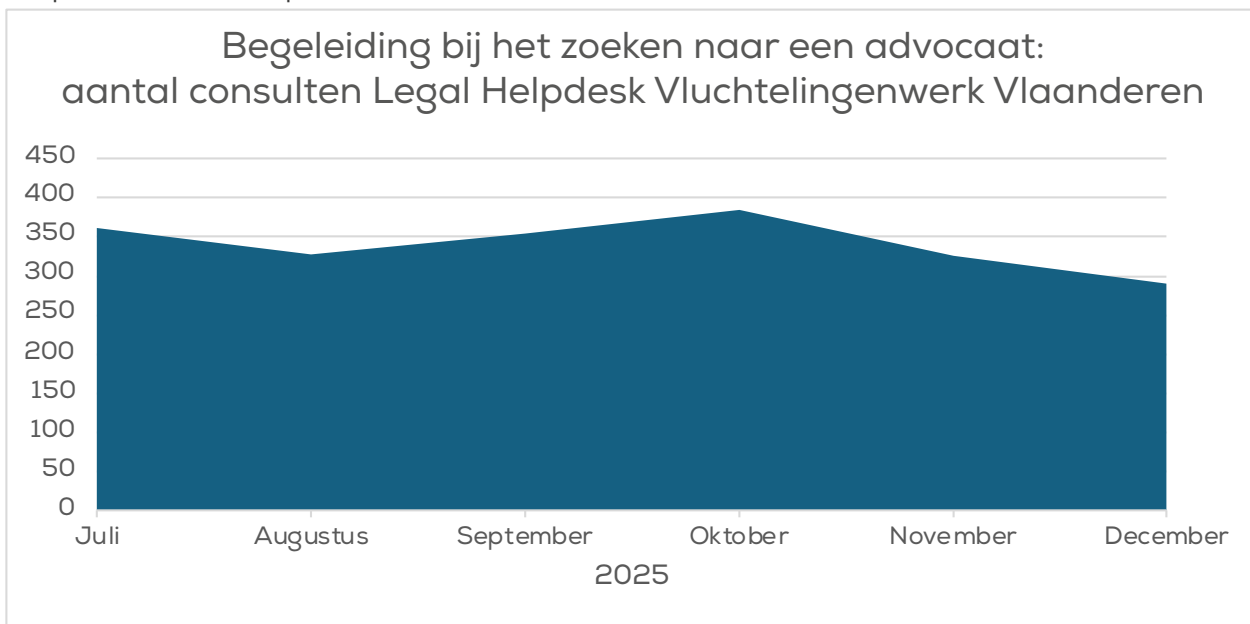
De Legal Helpdesk van Vluchtelingenwerk Vlaanderen ontvangt verzoekers om IB zonder huisvesting op maandag, woensdag en vrijdag, op zoek naar juridische bijstand. Tussen juli en december 2025 ontving de helpdesk 2.044 bezoekers. De vraag naar een opvangplaats is voor hen de meest urgente bezorgdheid, met 488 bezoekers die aangaven dat ze dak- en thuisloos waren op het moment van hun bezoek. Dit waren hoofdzakelijk mensen die nog maar net een verzoek om IB hadden ingediend, en nog geen toegang hadden gekregen tot het opvangnetwerk van Fedasil. Meer dan een kwart van de dak- en thuisloze bezoekers zijn bovendien niet op de hoogte van de wachtlijst voor opvang, waardoor de Legal Helpdesk helpt met de registratie op de wachtlijst.

De wijzigingen aan de Opvangwet lieten zich ook in de Helpdesk voelen. Al in augustus ontving de Helpdesk de eerste families met een Griekse beschermingsstatus. Een van hen bestond uit twee volwassen personen en drie kinderen van vier, drie en twee jaar oud. In sommige gevallen kon de Helpdesk noodopvang vinden in samenwerking met Brusselse partnerorganisaties en vrijwilligers. Helaas was het niet altijd mogelijk om een oplossing te vinden, waardoor verschillende families met kinderen op straat moesten overnachten. Via de Helpdesk startten deze families een procedure bij de arbeidsrechtbank van Brussel, die Fedasil veroordeelde. Aanvankelijk negeerde het federale

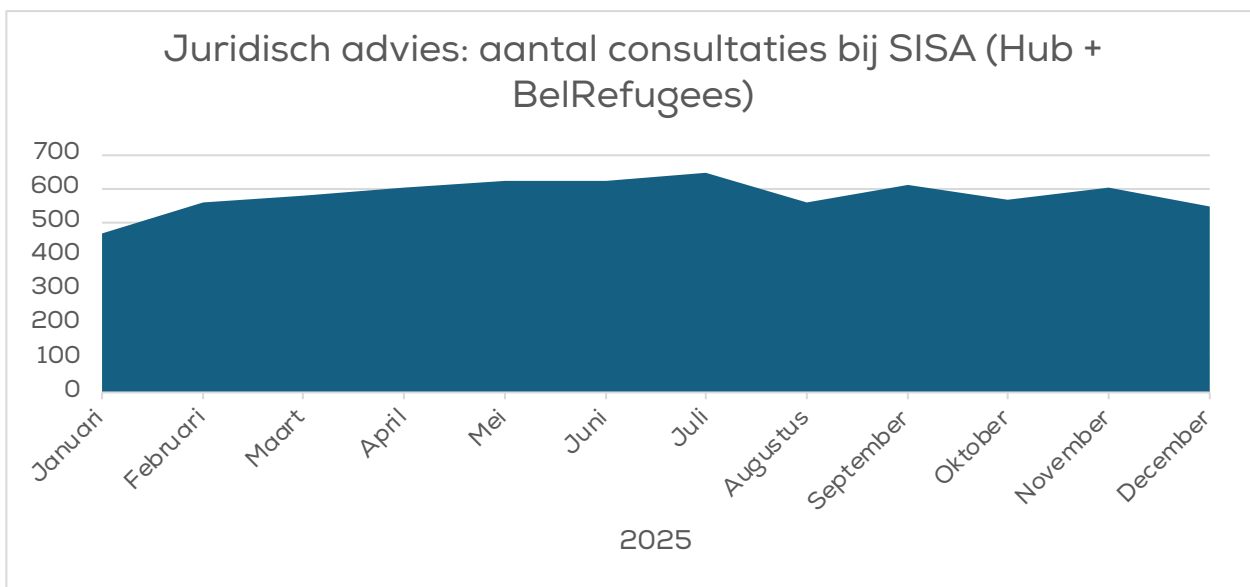
³⁴ Laporte, A., Le Mener, E., & Detrez, M., 'The mental health of homeless people: Findings and recommendations from a survey in mainland France', 2011, Homeless in Europe, Feantsa.

³⁵ Padgett, D. K., 'Homelessness, housing instability and mental health: making the connections', 2020, BJPsych Bulletin, 44(5), 197-201. <https://doi.org/10.1192/bjb.2020.49>

Opvangagentschap deze uitspraken op instructie van de minister. Pas na weken van politieke en maatschappelijke druk ging de minister overstap en gaf ze Fedasil de opdracht om deze juridische uitspraken toch te respecteren.

Bij BelRefugees ontving de juridische dienst gemiddeld 600 personen per maand. 72% van de personen die de dienst raadpleegden waren verzoekers om IB.

Conclusie

Het niet-opvangbeleid kwam in 2025 nog lang niet ten einde, maar ging onverminderd door. Bovendien overschreed de Arizona-regering een rode lijn: naast alleenstaande mannen die een verzoek om internationale bescherming indienen, kwamen ook gezinnen met soms zeer jonge kinderen op straat terecht.

Het maatschappelijk middenveld, maar ook Belgische en internationale instellingen, blijven België oproepen om actie te ondernemen en maatregelen te nemen om een einde te maken aan deze situatie die al sinds 2021 voortduurt. Toch doet de regering precies het tegenovergestelde. De wetwijzigingen die in de zomer van 2025 zijn aangenomen, sluiten nieuwe categorieën verzoekers uit en verergeren de humanitaire situatie. Het aantal opvangplaatsen in het Fedasil-netwerk neemt af. Nochtans blijft de nood aan opvangplaatsen hoog. Eind 2025 hadden nog steeds minstens 2.000 mensen een plaats nodig.

Niet-gouvernementele en humanitaire organisaties vangen in de praktijk nog steeds de tekortkomingen van de Belgische staat op. Dat verloopt moeizaam: het noodopvangnetwerk raakt overbelast, sommige diensten krijgen te veel aanvragen en andere moeten hun werking inperken door besparingen. Tegelijk gaat het voor asielzoekers om basisrechten, zoals toegang tot kleding, voedsel, medische en psychologische zorg en juridische bijstand. Die ondersteuning hoort te komen van Fedasil, dat deze verantwoordelijkheid niet mag doorschuiven naar ngo's.

Duizenden rechterlijke uitspraken verplichten Fedasil om verzoekers op te vangen, maar de regering past haar beleid niet aan. Daardoor neemt de spanning tussen de uitvoerende en de rechterlijke macht toe. Die situatie benadrukt waar het echt om draait: het respecteren van de grondrechten van mensen en het beschermen van de rechtsstaat.

We blijven het benadrukken: oplossingen bestaan. Het Comité van Ministers van de Raad van Europa, de UNHCR, Myria, het FIRM en organisaties op het terrein hebben ze duidelijk benoemd. Zij vragen om een waardige opvang te garanderen, de opvangcapaciteit structureel te vergroten met een toereikend budget, rechterlijke uitspraken na te leven, de koppeling met sociale bijstand te behouden en een spreidingsplan te activeren.

Zolang de wachtlijst blijft bestaan, mensen op straat slapen en de staat weigert gerechtelijke beslissingen uit te voeren en dringende structurele maatregelen te nemen, is er sprake van een bewust niet-opvang beleid. Daarmee schendt de Belgische staat doelbewust zijn internationale verplichtingen.

Het voortzetten en verstrengen van dit beleid is onaanvaardbaar.

CONTACTEN:

Vluchtelingenwerk Vlaanderen - Thomas Willekens - *Beleidsmedewerker*

CIRÉ - Jessica Blommaert - *Beleidsmedewerker*

Humanitaire Hub - Astrid Bimson - *Beleids- en Communicatieverantwoordelijke*

Dokters van de Wereld - Amélie Deprez - *Coördinator Regio Brussel*

Artsen Zonder Grenzen (AZG) - Kim Gielens - *Nationaal Coördinator*

BELRefugees - Mehdi Kassou - *Algemeen directeur*

Caritas International - Tom Devriendt - *Beleidsmedewerker*